

DEUTERONOMIUM

Kern

Het boek Deuteronomium lijkt oppervlakkig gezien een verzameling van allerlei losse teksten en geboden. Maar wie goed kijkt, ziet dat dit boek uitleg en voorbeelden geeft bij de Tien Geboden, de Tien Woorden. Het is een ontvouwing van de wet. Deuteronomium betekent tweede wet.

Opbouw

Het boek is opgebouwd volgens de Tien Woorden van het verbond. Niet heel strak, soms vloeien de geboden in elkaar over.

Kerntekst

Als Israël bijna het land Kanaän ingaat, herhaalt Mozes nog één keer wat God wil, hoe het volk het goed kan krijgen in het nieuwe land. En dan staat er: Aan de overzijde van de Jordaan, in het land van Moab, begon Mozes deze wet te ontvouwen en hij zei: ... (Deut. 1: 5 vertaling 1951)

Lijnen

In het boek zijn de Tien Geboden als een vlinder die opgevouwen zit en opengaat, en die zo de bedoeling van God, dat is de Geest van Christus, laat zien. Niet voor niets is Deuteronomium het bijbelboek in het Oude Testament dat het meest in het Nieuwe Testament wordt aangehaald. In dit boek kijk je God in zijn gezicht, in zijn hart. In dit boek zie je Jezus.

Opgemerkt

Deuteronomium is geen juridisch wetboek, met voor elke overtreding een bepaalde straf. 'Wet' komt van weten. En dat zit ook in de Hebreeuwse klank van het woord, THoRa: onderwijs, dingen leren. In dit bijbelboek laat God zien hoe de Tien Geboden moeten worden opgevat, welke levenshouding daarbij past. Zo ga je de wet weten.

Uitgelicht

De Tien Woorden beginnen met deze aanhef: *Ik ben de Heer uw God, die u uit het land Egypte, uit het slavenhuis geleid heb.*

Dit lijkt terug te komen in de eerste hoofdstukken, waarin Mozes terugblijkt op de reis van Israël door de woestijn.

In hoofdstuk 5 worden de Tien Woorden uit Exodus 20 herhaald. Daarna begint het onderwijs.

Het eerste gebod: *U zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben.*

In Deut. 6 -11 lezen we steeds de oproep aan het volk Israël om de HERE, hun God lief te hebben en te dienen en niet de goden van de andere volken achterna te lopen. God vraagt niets anders dan liefde en ontzag voor hemzelf.

Het tweede gebod: *U zult u geen gesneden beeld maken.*

God zelf geeft aan waar en hoe Hij gediend wil worden (Deut. 12:4), Hij is tegen offerzucht, tegen overdreven godsdienstigheid.

Hij wil niet vereerd worden op de manier waarop de andere volken hun goden vereren (Deut. 12:30). Dus niet je eigen beeld van God maken, niet bij jezelf zeggen: ik geloof nog wel in Hem, maar dan op mijn manier...

Het derde gebod: *U zult de naam van de Heer uw God niet ijdel gebruiken.*

Komt het minst duidelijk terug. Maar God heeft zijn naam aan het volk verbonden. (Deut. 14:23)

Die naam mogen de Israëlieten niet door de modder halen, door allerlei heidense gebruiken over te nemen.

Het vierde gebod: *Gedenk de sabbatdag.*

Mozes zegt niet precies wat je wel en niet mag op de sabbat, maar hij onderwijst Israël in de sabbatsgedachte. (Deut. 15,16)

Sabbat is alles loslaten, weer helemaal opnieuw beginnen. Na de 7^e dag weer de 1^e dag.

En dus ook iemand die een schuld bij je heeft, loslaten, kwijschelden: Elk zevende jaar moet u algemene kwijschelding verlenen. (Deut. 15:1)

In Deuteronomium.16 gaat het over de feesten, de sabbatten van Israël.

Het vijfde gebod: *Eer je vader en je moeder.*

Dit wordt uitgewerkt als ontzag hebben voor de mensen die over je gesteld zijn (Deut. 16-18). Komt zo ook terug in de Heidelberger Catechismus (zondag 39). Een belangrijk gebod.

Het zesde gebod: *Gij zult niet doodslaan.*

Niet doodslaan, maar ook regels voor als dat toch gebeurt (vrijsteden - Deut. 19, Oorlogswetten - Deut. 20, moord door een onbekende - Deut. 21). En regels om zorgvuldig om te gaan met het leven van anderen en van dieren. Bijvoorbeeld de verplichting om een balustrade op het dak van je huis te maken, om te voorkomen dat een ander van je dak af kan vallen. (Deut. 22: 8)

Het zevende gebod: *Gij zult niet echtbreken.*

In hoofdstuk 22 en 23 worden o.a. de huwelijks wetten en regels over overspel en echtscheiding en tempelprostitutie genoemd.

Het achtste gebod: *Gij zult niet stelen.*

Bij de uitwerking van het achtste gebod komt ook mooi naar voren dat het niet om de letter maar om de geest van de wet gaat: De Israëlieten mogen geen rente vragen als ze iets aan een volksgenoot lenen (Deut. 23:20) en mogen dagloners niet uitbuiten (Deut. 24:10-14).

Ook wordt genoemd dat, als je door andermans wijngaard loopt, je zoveel druiven mag eten als je maar wilt, maar dat je de druiven niet ergens in mag meenemen. (Deut. 23:25)

Het negende gebod: *Gij zult geen vals getuigenis spreken.*

Wat is waar, wat is recht? Er wordt gewaarschuwd voor het meten met twee maten. (Deut. 25:13-15)

Het tiende gebod: *Gij zult niet begeren.*

Wordt dat ook apart behandeld? Er zijn uitleggers die dat denken. Die zien dat dan in hoofdstuk 25 en 26.

Er zijn ook uitleggers die zeggen dat begeerte betrekking kan hebben op alle andere geboden.

Begeren is de minst zichtbare, de minst aantoonbare van alle zonden. En wordt daarom niet verder concreet ingevuld.

Beeld

